

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 " — " .	Fél évre . . . 8 " — " .		
Negyed évre . . . 2 " — " .	Negyed évre . . . 4 " — " .		
Egy óra . . . 1 " — " .	Egy óra . . . 1 " — " .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szövege 4 fillér.

Három vármegyén keresztül.

Irta: **Ifjabb Móricz Pál.**

I.

Az első vármegye, a melyen keresztül szaladt a viczinális vasút, Hajduvármegye volt.

Aldott földü vármegye. Mindent megterem a földi boldogsághoz.

Értelmes nép, vagyonos nép, szinmagyar nép lakja. Csak az előljárói szegődtek az ördög szolgálatába. Az ugynevezett „garasos arisztokraták.”

Ez már ösvérfaj. A régi becsületes kedélyt, a barátságot, az egymás szeretetét nyegleséggel, divat-majomkodással, kapzsisággal, rut önzéssel cserélték fel; sőt a nagyvilági ragályos nyavalyákkal megmételtyezik a népet is. A régi őszinteséget, rokonérzést, magyar arany erényeket az ámitás-számitás zöldmürges réz kongóira váltották be.

A mindenkori kormány-csatlósok az ilyenek köréből kerülnek ki. És úgy látszik, hogy a számitás-ámitás hálót vet lassan az édes hajdu földre is. Csak szaladnál is jobban te mélabúsan döcögő, andalgó viczinális vasút, hadd feledném a torlódo keserü emlékeket és az emésztő gondolatokat a jövő sors felől.

*

A független zászló alatt.

Nézzétek, nézzétek ezt a büszke zászlót,
 Mely alatt híven küzd maroknyi hadunk,
 Nem szabad elbukni ennek a szent jelnek!
 Hadd jöjjön ezer vész: meg nem riadunk.
 Ragyogó szép zászló, szüzi felhőfátyol,
 Kánaán földéig előttünk lobog.
 Óh jertek alája, ide: közénk jertek,
 Hogyha kebletekben magyar szív dobog!

Hagyjátok a régi, gyáva, czudar nótát,
 Hogy ez a mi vágyunk jogos, de merész.
 Bár harsog a tenger és csattog a villám,
 Nem reszket a bátorszívű tengerész.
 Oldjátok a lánczot! hajrá a habokra!
 Hadd szelje a zúgó tengert a hajó.
 Rosszabb a halálnál tespedni lekötve.
 Gyáva seregével nem győzhet a jó.

Vagy, ha már nem mertek bátran cselekedni,
 Hogyha férfiaság nincsen bennetek:
 Hagyjátok a harcztot maroknyi hadunknak.
 Ne álljatok itten, haza menjétek.
 Vissza szerezzük mi ősi szabadságunk',
 Csillagok az égből harcolnak velünk,
 S ti is üdvöt lelték a szabad országban,
 Melyet erős szívvel, karral emelünk.

Horpatag határdomb őrizi a hajdu föld szelét. Gyöp benötte. Virágok illatoznak rajta. . . Amarébb a grófi vadaskert fái sötétlenek, de mindenkifölé emelkedik a sötétkek és hegyes tokaji kupakos hegy, melynek ormát ha felhők legelészik, jövendőlgét a szántó-vető hajdu:

— Füstöl a tokaji hegy. . . Eső léssen.

Ez a tokaji hegy már a harmadik vármegyéből intege. Annak a vármegyének a huszárja zöld dolmányt visel. Sárga a zsinórozás rajta. Piros posztóból pedig a feszes magyar nadrágja. Hires, neves Zemplinvármegyében szüretelik az édes tokaji bort.

Ez a mi eredendő bajunk. Minden vármegyének, minden községnek különös a cimere, különös színü a zászlója, elágaznak-bogaznak az érdekei. Pedig így szétozlik az erönk; a magára hagyott nemzeti zászlónak, a nemzeti cimernek azértlan oly kevés az összetartó, a hódolatot gerjesztő ereje.

*

De ime elmaradt a horpatag határdomb. Már Szent-Mihály község földjén andalog a viczinális vasút, tehát Szabolcsmegye földjén haladunk. Ez még kövér fekete föld itt. Erre már kezdődnek a nagy urasági földbirtokok.

Mert akarat kell csak: és az igazság győz. Ur lesz maga földjén a szabad magyar. Megyünk mi előre. Vezet a szent zászló. Föl, maroknyi tábor! Int a diadal. Óh mily ragyogó czél! Boldog, szabad ország.

Irigyli e földet az égben lakó.
 Föl a lobogóval! Bécs parancsol nekünk?
 Otthon parancsoljon! Eb ura fakó!

Sebestyén diák.

A kastély.

Irta: **Endródi Sándor.**

Zuhogott a zápor. A Szitnya megáradt s elöntötte az egész vidéket. Viz alatt állt az országot s kocsim tengelyig járt a szennyes lében, a puha, olvadó sárban.

Egy hitvány kis faluba értünk, melynek egyetlen utcája még rondább volt, mint az országot. A fából és fecskerakásból összetakolt szomorú házikók, a düledező palánkok, a konyhafüsttől megszenesedett szarufák — csupa víz, csupa sár.

A nyirkos sár rátapadt mindenre.
 Itt-ott mezitlábos, rongyos gyermekek

A Tisza-felé a debreczeni református kollegiumnak is vannak birtokai, más irányban az egri papoknak. A nép dolgos és földéhes nép ezen a tájon.

De hát kitörödnék a néppel? Mert a tekintetben kálomista s pópista uraság egy, hogy inkább bizza nagy bérlők szipolyozó kezébe a földet, mintsem hogy részletekre osztván: a földmives népek nyujtson előnyt és alkalmat a megélhetéshez. Az illő bért megfizetnék itt a kis földmives emberek is.

Szerintem ez volna az igazi nemzeti czél: a kis emberek szabadítása a nagy bérlők, a nagy birtok robotjából és az alkalom nyitás, hogy földmives magyar testvéreink függetlenül élhessenek, gyarapodhassanak becsületes munkájok után. Ne dinasztikiakat neveljünk, hizlaljunk, de a magyar nép apró elemeit tegyük végre valahára függetlenebbeké.

Azomban szomorú, hogy bérgezáldkodásos nagybirtokosaink előtt kedvesebb egy nagy bérlő, mint száz magyar paraszt. «Nagyban» simán lehet a jövedelmet behajtani; de meg aztán ugys a robotra született a paraszt.

Te paraszt tehát csak dolgozz, aztán szakadj meg. . . A mely nemzetet elakar veszíteni az Isten, kapzsisággal, haszonleséssel veri meg annak

álltak az eresz alá helyezett durva és nedves gerendákon, ajkuk szederjes volt a hidegtől s szinte hallottam a foguk vaczogását.

Az egyik kapufélfá előtt, mely kissé hasonlított az akasztófához is, lomhán és bután pipásott egy tót, fején zsirtól és esőtől fénylő rengeteg kalap, arczán végtelen, bamba közöny. Szemei belemeredtek a nyirkos levegőbe s azt hiszem, csak létezett, nem gondolkozott.

A falunak minden házáról leritt a nyomoruság. Rendetlen ronda udvarok, tyukketrechez hasonló szobák, behorpadt, vagy pusztuló tetőzetek. Iskola, templom sehol. Középület csak egy volt: a harangláb. Nagyokat zökögve-döcögve értünk egy fordulóhoz s a szomorú házikók közül hirtelen egy pompás kastély elé jutottunk, mely remek park közepén állt; zárt vasrácsos kárpun át látni lehetett buja déli növényzetét; tornyai és széles nagy verendái szinte uralták a környéket, kapujának jobb és baloszlopán egy-egy kőoroszlán nyujtózkodott s nézett a kis rongyos falu felé.

— Kie ez a kastély?

— Báró Holczer uré.

— Hány hold van hozzá?

a vezetőit. Tekintsünk körül. Ma Magyarországon mindennek felé van helyezve a kapzsiság, a haszonlesés. Sárba tiporva a legszentebb nemzeti eszmények. Bénultak vagy teljesen szétszakítva a faji összetartás és szeretet kapcsolatai.

*

A becstelenség ma holnap erény számba megy. Az erény szerény gyümölcsökkel táplál, de a gazság, a becstelenség gyakorta arany poharakból, arany tálakból vendégeskedik a követőivel.

Csodájuk tehát ha az egyszerű ember megtántorodik, ha becsületét, lelkét, mindenét odadobja a lélekkufároknak, vakon átengedi magát a kapzsiságnak?

Hisz a becstelenségre magok a vezetésre hivatottak az urai, a tisztviselői, papok, szolgabírák, főispánok, miniszterek, ugynevezett népképviselők csábitják, tanítják és vezetik a szánalomra sem méltó nyomorultat, midőn a képviselő választások alkalmával pénzért vásárolják a vér árán kivívott jogot, a szavazó jogot. Orgyilkosságnál ocsmányabb dolog ez. Az orgyilkos csak a testet öli meg, de a lélekkufárok egész nemzetből a becsületérzést, a nemes indulatot.

Azért fakadt fel ez a keserűség szívemben, mert Szabolcs megye ezen részén is, hol a gyönyörű tájon széttekinttem, garázdálkodnak a lélekkufárok,

— Négyezer.

Ez a nagy, pompás köépület e pillanatban egy élő lény hatását tette rám. Ablakszemével a vidéket kémlelve: hol van még valami szerezni való? Parkja fáinak vastag lombkarjai egy-egy házikó felé mutatnak: ott-ott! A kőoroszlánok mintha prédára lestek volna s a bezárt vaskapu így szól: „Ami mögöttem van, abból ugyan nem kaptok egy szemernyit sem, nyomorultak!” Az épület minden vonala szigor és elutasítás volt, nem enyhítette azt az irgalom egyetlen árnyalata sem. Soha sem láttam épületben annyi kegyetlenséget. S eltűnődtem magamban. Ha ennek a szép kastélynak az ura koronkint szétnéz márványkorlátos verendájáról: nem lát maga körül semmi félelmetes ellentétet? Nem lát semmi nyomorúságot? S nem érez semmi vádat, lelkiismereti furdalást, kötelezettséget? ... S tud nyugodtan itt lakni és aludni? ...

— Nincs itt valami vendégfogadó, János — kérdeztem a kocsisomtól.

— Nincs itt uram, de a kastélyban megszállhatnak. Az uraság külső országokban jár s a kulesár jó pénzért szívesen ellátna bennünket. Nagy ut áll még előttünk s a lovak is fáradtak ...

— Már hogy én ma éjjel ebben a kastélyban haljak? Nem, János, ebből ugyan semmi sem lesz; faradt vagyok nagyon, a záport is meguntam, de azért csak menjünk. Kocsisom kedvetlenül vágott a lovak közé.

A zápor még dühösebben kezdett zuhogni, a nedves éj mindjobban alászállt s kocsink lomhan lubickolt a sáros, szennyes, sötét utakon át a több órán át eső vasúti állomás felé.

fárok, a népbecsület gyilkosai. Nemes urak — pénzért — ezen a tájon szoktak képviselői levelet vásárolni, a megromlott népség egy része ezen a tájon szokta kérdezni a követjelölt uraktól:

— Az urra szavazok, de mit fizet az ur?

Ez a nép nem volt mindig ilyen. Azok a nemzet- és becsületgyilkosok, a kik a becstelenség ezen sarába sülyesztették a népet. Az ily megromlott nép szabadságát nem tarthatja fenn. Szolgát hizlal a dobott koncz. A ki egyszer a szavát, hitét, becsületét eladja, mindent kész az eladni a legpiszkosabb haszonért. A bérenczből kizűszül minden nemes érzés, újabb konczok után lesekedik. Mindegy akárhonnét, akár mily árért dobják. Durva eszközzé, a nemzet sirásóivá így sülyed a vérbeli vér, amelynek romlásáról, bajairól még beszélgetni fogok, mert három vármegyén keresztül haladván, sok szomorú, sötét képet láttam.

*

Láttam az elárvult, a hazug próféták által a pusztulás karjaiba dobott magyar nemzet testének meztelen részét.

Seb — sebhelyet takar azon ... És hangokat hallék az éjszakából. A gyötrődés fájdalmas, nehéz sóhajtás és az elvadult, megmérgezett, mámoros lelkek durva szitkait ... Megborzadtam, megdöbbsentem, beteg vagyok ... Hát ilyen vértől kiszípolozott, minden élelmes gaznak haszonjátékul oda dobott, testi és erkölcsi sárba fetregő, rongyos, elesett tagu rém volna az egykor oly nemes, oly becsületes és önérzetes magyar?

Alispán és ezredes.

— Budapesti levél. —

Megszokott dolog, hogy a katonaság a polgári hatóságot kevésbé becsüli, sőt az sem újság, ha nyilvánosan szembe helyezkedik vele. Az effajta tüntető fitymálása a polgárságnak a katonai körök előtt érdem, magunk pedig kevésbé buzdulunk fel miatta, mert hát a copf — copf marad, ha Bécsbe viszik is.

A tüntetés, amíg tényleges sérelemmel nem jár, végre is olyan kitörése az osztrák szellemnek, amelyet a haladó idő lefog tördelni mai magaslatáról, összemorzsolja s a hadsereget azzá teszi, amivé lennie kell: a nemzettel érző, a nemzettestet kiegészítő alkatrészevé.

Amíg ez az átalakulás bekövetkezik, addig elkerülhetetlenek maradnak az olyan afférek, amilyen most a 44. ik gyalogezred ezredese és a Somogyi alispán között hivatalos ügyben keletkezett.

Az affért a kaposvári újság ekképp adja elő:

Tevely Elek vármegyei közgyámot, mint tartalékos hadapród tiszthelyettest a

44. ik gyalogezred nyári fegyvergyakorlatra rendelte be.

A behívó alapján Somogyvármegye alispánja hivatalosan megkereste az ezredparancsnokságot azzal a kérelemmel, hogy Tevelyt az idejéről gyakorlatról mentse föl, mert szolgálatára a vármegyének nélkülözhetetlen szüksége van.

Az ezredparancsnokság tekintet nélkül erre a megkeresésre, amelyet különben feleletre sem méltatott, a tiszthelyettes közgyámot újabb felhívással sürgette meg a bevonulásra.

Az alispán, nehogy a vármegye egyik tisztviselőjének a bevonulás elmulasztása miatt baja legyen, sürgős felterjesztést intézett a honvédelmi miniszter úján a hadügyminiszterhez, kérvén Tevelynek a gyakorlat alól való fölmentését. A felterjesztésről értesítette az ezredparancsnokságot is.

Az értesítés hiába való volt, mert a parancsnokság elrendelte Tevelynek karkapcsolattal való előállítását. Ezt a szégyent elkerülendő, Tevely a vármegyei közgyám, nem törődve többé a felettes hatósága, az alispán tilalmával, bevonult az ezredhez. Leszolgált a fegyvergyakorlatot és azután elszenvedett a kellő időben való bevonulás elmulasztása miatt 10 napi szigorított fogságot.

Somogyvármegye közönségét a katonai brutalitásnak ez a szokatlan megnyilatkozása rendkívül felháborította. A 44. ik gyalogezrednek évtizedes fészke Somogyvármegye, amelynek színe java szolgáltatja az ezred zömét, e réven a polgárság allandó szeretete övezte a házi ezredét, amelynek vezetősége most olyan tapintatlan módon zavarta meg a régi barátságot. A vármegye törvényhatósága rendkívüli közgyűlés tartására határozta magát, mert az ezredparancsnokság eljárását nemcsak kegyetlennek, hanem első sorban törvénytelennek tartja.

Szándékuk az, hogy a megye első tisztviselőjén ejtett méltatlan sérelmet — a hivatalos eljárása során szenvedett mellőzést — a törvényhozás elé viszik s atól kérnek megtorlást a parancsnokság ellen. Teszik ezt annál inkább, mert alispánjuk eljárásában semmi olyast nem találtak, amely legkevésbé is igazolná a katonaság rideg, törvénytelen fellépését.

Somogyvármegye higgadt, komoly fellépése bizonyára szimpátiát kelt az egész országban. Másrészt arra alkalmas, hogy a legújabb katonai tulkapáson simán át ne essünk Lehetetlen és türethetetlen állapot az, hogy a haza védelmére rendelt és milliók verejtékéből fentartott véderő intézmény minduntalan szembe helyezkedjék nemzeti törvényeinkkel, lábba tapossa polgári jogainkat. A hadsereg elhatalmasodásának siralmas következményeit élő példákön tanulmányozhatjuk. Óvakodjunk attól, hogy mi is efféle tanulmánytárggyá sülyedjünk.

(M—sg.)

Magyar tanügy.

A debreczeni kegyes tanítórendi róm. kath. gymnásium értesítője az 1900—1901. tanévről. Közzéteszi: Váradi Károly igazgató.

I.

Ujabb időben szokásba jött, hogy az értesítőket értekezésekkel vezetik be. Dicséretes szokás lenne, ha az értekezések tárgya érdekelné azt a közönséget, mely az értesítőt olvassa.

De a legtöbbször oly tárgy körül forog, mely az olvasó közönség egy részét t. i. a szülőket nem érdekli. másik részének pedig t. i. az ifjuságnak szellemi képzettségén felül áll, így nem felel meg annak a czélnak, melyet szolgálni akar, csupán arra való, hogy az értesítő terjedelmét növelje.

Jelen értesítő is értekezéssel kezdődik. Vas Károly „A pályaválasztásról” című dolgozata azonban szülőt és növendéket egyaránt érdekel s mindkét félnek okulására szolgál. Igen sok megszivlelni való eszmét tartalmaz s azokat a szabályokat, irányelveket, melyeket Vas a pályaválasztás feltételeként felállít, senkinek sem volna szabad szemelől tévesztetni. — A szülői akarat mellett figyelembe kell venni — ugymond — 1. a tehetséget, 2. a hajlamot, 3. az anyagi viszonyt s 4. a választott pályá ismeretét.

Bölcs tanácsok. Különösen inti a szülőket, hogy fiokat ne idegenkedjenek az iparos, kereskedői pályára adni, s ne igyekezzenek mindenáron tudományos képzést adni azoknak, akik nem arra valók. 24 pont alatt a különböző pályákat s az azokra való lépés feltételeit sorolja el főbb vonásokban. A 14 ik pont azonban hiányos, amennyiben a polgári iskolai képezés (paedagógium) nemcsak érettségi bizonyítvánnyal lehet be lépni, hanem elemiiskolai tanítói oklevéllel is.

Az értesítő többi szakaszai hű képét adják az intézet mult évi sikeres működésének. Az elmúlt évben megnyitott a VI ik osztály is. Az intézet új épülete azonban nem létesülhetett.

Hat rendes, 4 helyettes, 2 rendkívül és 4 hittanár faradozott a növendékek nevelése és tanításán. A tanulók létszáma a magántanulókkal együtt — 268 volt, mi a mult évihez 33 főnyi emelkedést mutat.

A növendékek erkölcsi viselete kielégítő volt. A tanári testület az ifjuságot az intézetbe lépéstől kezdve folytonos felügyelet alatt tartotta.

A testi nevelésre is nagy gondot fordítottak. A játék délutánokat az alsóbb osztályokba is bevezették, sőt az őszi és a tavaszi napokon a torna órákat is a Nagyerdőn tartották.

Két ízben kirándulást is tettek a növendékek, u. m. a Hortobágyra és Sárandra az utóbbi helyre kerékpáron ment 14 tanuló Pogány Kornél tanár vezetése alatt.

Iskolai ünnepélyt tartottak november 19 én, december 2 án, december 22-én (a magyar keresztyénség és királyság 900 éves évfordulójának emlékére) márczius 15-en és április 11-én.

Vedrödy Viktor ny. gazdasági intézeti tanár 330 darabból álló kristálygyűjteményét valamint 500 darabból álló ásvány és kőzet gyűjteményét az intézetnek adományozta. — Szalay István állatorvos pedig 200 koronás alapítványt tett, oly czélból, hogy annak a kamatait a mindenkori igazgató névünnepen egy szorgalmas ének tanuló nyerje jutalmul.

A statisztikai adatok közzül felemlítjük a növendékek előmenetelére vonatkozókat. Ezek szerint minden tárgyból jeles volt 11,

jó 32, elegendő 125 egy tárgyból elégtelen volt 27, kettőből 6, több tárgyból 15.

A jövő iskolai évvel a VII-ik osztály is megnyílik. Az új iskolai évre szükséges tudnivalókat részletesen tárgyalja az értesítő.

II.

A depr. izr. hitközség négy osztályu fiu és hat osztályu leányiskolájának értesítője az 1900—1901. tanévről. XV. évfolyam. Közli: Kuthi Zsigmond leányiskolai és Simonovits Dezső fiúiskolai igazgatók.

Az iskolai értesítőknek az a czéljuk, hogy egyfelől nyilvánosságra hozzák az intézet működését, másfelől a szülők és a nagyközönség körében a iskola iránt érdeklődést keltsenek. Így az iskolafentartóknak elengedhetetlen kötelességök az értesítők közrebocsátása. Mégis mit tapasztalunk? Közép és felsőbb iskoláinkról minden évben megjelennek a tájékoztatók, elemi iskoláinkról azonban vajmi ritkán van alkalmunk egyet-egyét kezünkbe venni. Pedig köznépünk épen az elemi iskolák iránt tanúsít legnagyobb közönyösséget, azok áldásos hatását nem akarja belátni.

Különösen mi kalvinisták vagyunk a legindolensebbek e téren. Ime a fényes debreczeni ref. egyház iskoláiról értesítőt nem látunk.* Régebben ugyan öt évenként adtak ki, de az újabb időben ilyennek sincs nyoma sem. Kívánatos, hogy ez az állapot megváltozzék. Ha az összesről egy ember nem állíthat össze értesítőt, ugy csoportonként csinálják meg az arra megbízott igazgató tanítók. Pardon! ilyenek sincsenek!! Nézzük meg csak izraelita polgártársaink tanügyét! Számra nézve a legkisebb felekezet Debreczenben s mégis két igazgató tanítója van s iskoláiról minden évben beszámol a nagy közönség előtt.

Jelen értesítő is hű tükre a mult évi sikeres munkának, mit tanítók és vezetőferfiak a népoktatás terén kifejtettek.

15 éve, hogy az iskola fennáll s a mult évben a 10-ik tanerőt állították be, az iskolaszék pedig komolyan foglalkozik Kuthi Zsigmond memoranduma alapján — az iskola fejlesztésével.

A növendékek létszáma 615 volt (fiu 318; leány 297), melyből 31 fiu és 34 leány nem érte el a kitűzött tanczelt, így osztályismétlésre utasítottak.

Az iskola felszerelése kielégítő. 480 darab taneszköz áll a tanítók és tanulók rendelkezésére.

A tanítótestület 10 tagból állott. Az évfolyamán több hazafias ünnepélyt tartottak.

Az izr. nőegylet népkonyháján december 1. ápril. 1-ig 70—80 szegény tanuló nyert ingyenes ebédet. Tankönyvekkel és írószerekkel az iskola pénztára látta el a szegény növendékeket.

Az intézet összes kiadása 25,078 korona 50 fillérben van előirányozva.

A szorgalom és jó előmenetel jutalmazására emléklapokat osztottak szét. Az 1901—1902. isk. évben a fiúiskola V-ik osztálya is megnyílik.

E 40 lapra terjedő füzetet lelki örömmel lapoztam, olvasgattam. Azt láttam belőle, hogy erős akarat, ügybuzgóság, szakszerű vezetés sok mindenre képes, még a népnevelés rozoga szekerét is előbb tudja vinni! Kövessék!!

Tassi Miklós.

* Ebben téved tisztelt cikkiró munkatársunk, mert az akadémiai tanszakok, a főgymnasium, a tanítóképző, a felsőbb leányiskola értesítője már rendelkezésünkre áll. Szerk.

NAPI HIREK.

Az országos vásár.

Megkezdődött a debreczeni nagy szabadság, a tavol falukig, tanyakig híres debreczeni vásár. Elevenebbek is a város utczái, vendéglői élete. A fonatos soron is minden este vigadoznak. Szóval vásáros a világ, hej, de más vásárokat értek a régiek. Jelen vásár lefolyásáról, forgalmáról is értesítéssel fogunk szolgálni.

Az új magyar nemesek.

A Magyar Gazdák Szemléje összeállította a névsorát azoknak, a kik a kiegyezés óta kaptak nemességet. Volt pedig a nemességadományozás gróf Andrassy Gyula alatt 47, gróf Lónyay Menyhért alatt 8, Szilágy József alatt 15, Bittó István alatt 3, báró Wenckheim Béla alatt 2, Tisza Kálmán alatt 290, gróf Szapáry Gyula alatt 55, Werkerle Sándor 40, báró Bánffy Dezső alatt 152, Széll Kálmán alatt 56, összesen 658. Az éveket véve pedig a következő adatokat kapjuk: 1867-ben 15, 1868-an 10, 1869-ben 8, 1870-ben 3, 1871-ben 11, 1872-ben 8, 1873-ban 8, 1874-ben 10, 1875-ben 5, 1876-ban 9, 1877-ben 9, 1878-ban 10, 1879-ben 11, 1880-ban 18, 1881-ben 21, 1882-ben 24, 1883-ban 20, 1884-ban 35, 1885-ben 20, 1886-ban 29, 1887-ben 27, 1888-ban 21, 1889-ben 28, 1890-ben 14, 1891-ben 24, 1892-ben 22, 1893-ban 16, 1894-ben 24, 1895-ben 34, 1896-ban 55, 1897-ben 40, 1898-ban 19, 1899-ben 38, 1900-ban 22. A legbővebb év volt 1896, amikor 55 nemesítés történt, amelylyel szemben 1870 áll a legszükebb eredménnyel. 1867-től a 80-as évek elejéig aránylag gyéren történek nemesítések, 1880-tól azonban sokkal sűrűbben s a millenniumi jubileum oly nagyszámu nemessel ajándékozta meg hazánkat, mint egy félszázad óta egyiksem. A demokratikus érzés apadóban van s a jubiláló polgári munka nem érzi jól magát feudális kitüntetés nélkül. Készített a cikk írója kimutatást is a nemesítettekről, tekintettel állásukra és foglalkozásukra. Ez azonban hézagos, mert a hivatalos lap néha éppen nem, sokszor pedig oly általánosságokban közli a nemesítés okát, ami fölvilágosítást nem ad. A közügynek, sőt régebben a hazai ügynek kifejezés, nem nagy dicséretére a magyar stylus kurialisnak, sűrűn ismétlődik a nélkül, hogy legkisebb tájékozást is nyujtana arról, tulajdonképp mi érdemcsité az illetőt a kitüntetésre. Az összeállítás még így is érdekes. A nemesítettek között legtöbb az állami alkalmazott, tudniillik polgári hivatalnok és katona. Ez utóbbiak Tisza Kálmánig aránylag ritkán fordulnak elő, azóta annál inkább szaporodnak és pedig oly számban, hogy az összes eseteknek körülbelül egyne-

gyede katonákra s csak egyötöde esik polgári hivatalnokokra, e két kategória tehát az egésznek csaknem felét teszi ki. Ezek után következnek az iparosok, gyárosok, kereskedők, bankigazgatók, kik közül összesen száznál többen nyertek nemességet, ellenben a földbirtokosok s a hozzájuk sorolt gazdatisztek száma mindössze 60—70 közt mozog, pedig nem egy plutokrata mint földbirtokos van fölemlítve. Aránylag sok az orvos, az egyetemi ranggal bíró tanár, ellenben kevés az ügyvéd, a mérnök, író és művész. Alig több a pap és a polgár.

Meghalt a poéta.

Makai Emil poéta Budapesten meghalt. Szívbetegsége ölte meg. Egy alkotásai között a debreczenieket közelebbről érdekelheti a tudós Hatvani professzorról írott verses színműve. Ez azonban nem sikerült alkotás. Idegen levegő volt a kövér debreczeni levegő Makai Emilnek. Mindazonáltal a fiatal korában letört életfáju költő szép tehetségű és nagyszorgalmu, törekvő író ember volt. A Petőfi társaság is rendes tagjaul választotta.

Köszönetnyilvánítás és nyilvános nyugtázás.

Beküldetett: Tekintetes Szerkesztő Ur! Kérném becses lapjába, a debreczeni asztalos ifjuság által, a Margit fürdő dísztermében lefolyt műkedvelői előadás tiszta jóvedelmének hova fordítását és a fölülfizető nagy közönség névsorát, hálás köszönetünkkel együtt közölni méltóztassék. Ezen mulatság tiszta jóvedelmét. 111 korona 24 fillért a debreczeni árva gyermekek felruházására, vallás különbség nélkül a következőképpen osztjuk szét: a református hitközségnek 31 kor. 24 fillér, a róm. kath. hitközségnek 20 kor., a lutheránus hitközségnek 20 kor., a gör. kath. hitközségnek 20 kor., az izraelita hitközségnek 20 kor., összesen 111 kor. 24 fill. Mely összeget tekintetes Végh Gyula főkapitány urnál helyeztük letétbe, aki azt rendeltetési helyére kiszolgáltatta. A felülfizetők névsora a következő: Harsányi István ur 5 kor., Liptai József ur 6 kor., Dinnyés Gyula ur 6 kor., Balla Lajos ur 8 kor., Lamberger és társa 10 kor., Virbál János ur 6 kor., Ács Imre ur 3 kor., Bálint József ur 6 kor., Szabó István ur 4 kor., Kovács Béla ur 6 kor., Erbe Géza ur 6 kor., Sántha György ur 3 kor., Bodnár József ur 5 kor., Fuchsz János ur 5 kor., Fischer Béla ur 2 kor., Kocsis Imre 5 kor., Gaal János ur 4 kor., Schvarecz Dávid ur 5 kor., Király Imre ur 4 kor., N. N. 4 kor., Ulman Károly ur 5 kor., Schvarecz Ármán ur 2 kor., Blaskovics Mihály ur 3 kor., Szabó István ur 2 kor., Kovács Károly ur 40 fillér. Fogadja tekintetes szerkesztő ur nagyrabecsülésünk kifejezését az ifjuság nevében Wojta Géza ifjusági elnök.

A nőegyletből.

A debreczeni jótékony nőegylet folyó hó 9-ikén, azaz pénteken délután 4-5 órakor a nőegyleti árvaház nagytermében választmányi ülést tart, mely alkalommal betölti az árvaháznál megüresedett tanítónői állást és megbeszéli az árvaháznak a szövőipar befogadására való átalakítását. Mivel a már két ízben hirdetett választmányi ülésre a választmányi tagok csekély számban jelentek meg, az elnökség tudatja, hogy a vá-

lasztmány a tárgyak elintézésében tekintet nélkül a megjelent tagok számára — határoz. Külön meghívót ezen gyűlésre nem bocsát ki az elnökség.

Tanító választás.

A debreczeni római katolikus iskolaszék 42 pályázó közül Piribauer Ferencz pécsváradi tanítót választotta meg a debreczeni római katolikus elemi fiú iskola tanítójául.

Budavár ostroma.

Thaly Kálmán néhány év előtt figyelemztette a fővárost, hogy a bolognai Marsigli-féle könyvtárban Magyarországra, de különösen Budavárának 1686-ban volt ostromára vonatkozó számos érdekes és értékes térkép, okirat és levél van. Thaly szerint olyan fontosak, hogy azok nélkül Budavára történetét meg sem lehet írni. Azt javasolta tehát a városnak, hogy küldjön ki Bolognába egy történetudóst, aki kikeresi és lemásolja a Buda ostromára vonatkozó okiratokat. A főváros a Rómában időző Fraknoi Vilmost kérte meg, hogy keresse ki az okiratokat s az érdemeseket másoltassa le. Fraknoi a megbízást nem fogadhatta el, hanem azt ajánlotta, hogy bizza meg a város Veress Endre történeti tudóst, a dévai főreáliskola professzorát, ki az Akadémia megbízásából most külföldön van. A főváros meg is bízta Veress Endrét, ki több hétig kutatott a könyvtárban és sok nagyon értékes adatot talált. Veress tegnap szóbelileg jelentést tett a kutatás eredményéről, a nyár folyamán nagyobb szabásu tanulmányt ír a könyvtárban szerzett adatokból. A tanulmányt a főváros adja ki.

Halálozás.

Ifj. Kovács Lászlót, a Hajdu-nánási függetlenségi kör elnökét, régi érdemes elvtársunkat és nejét Izsó Zsuzsánnát, mint nagyszüléket mély fájdalom sujtotta le. — Felejthetetlen jó unokájuk Szücs Zsuzsika hosszas szenvedés után elhunyt és f. hó 3-án temették el a Hajdu-nánási új felső temető kertben. Áldás és béke lengjen a derék magyar leány porai felett.

Az olasz borok csődje.

Azokat az adatokat, amelyek az olasz borok kivitelének nagyszabásu megcsökkenéséről szólnak, most elég sűrűn látnak napvilágot a lapok gazdasági rovataiban, most újabb adattal kell kiegészítenünk. Fiuméből ugyanis azt az érdekes hírt közlik, hogy a fiumei punto francoban rö id idő alatt nyolcz olyan kereskedő csukta be az üzletét, aki kizárólag olasz borok behozatalával foglalkozott. Még pedig nem azért, mintha Olaszországnak exportképes borkészlete hirtelen megcsappant volna, hanem azért, mert az idei magyarországi termés bősége okán elmaradtak a magyarországi borkereskedők rendelése. Ez a körülmény igazolja azoknak a magyar kisgazdáknak véleményét, akik azt állítják, hogy a látszat ellenére is a borvámklauzula megszüntetése körül nem fognak súlyosabb nehézségeink támadni Olaszországgal. Mert mire a kereskedelmi szerződés lejár, az olasz bor behozatala a minimumra fog apadni.

Kegyetlen mostoha.

Siró kis leánykát vitt ma fel a rendőrséghez Balla nevű Vendég-u. 18. sz. a lakó hentes és elmondta, hogy tegnap este éhesen jött hozzá a leányka, mert elkergette a mostohája. Ő enni adott neki és magánál tartotta éjjelre, de most nem tud vele mit kezdeni, hát felhozta a rendőrséghez. A kis leányhoz intézett kérdésekből kintünik, hogy Tarcsai Julisnak hívják és Péterfia-u. 66. sz. a lakik. Apja napszámos ember, ki, hogy családját fenntarthassa, a Debreczenhez közel eső tanyákra jár dolgozni. Otthon csak a mostoha anyja van, a ki folyton üti, veri, éhezteteti és ha a sirását meguntá, elkergeti a háztól. Tegnap délután kenyeret kért mostohájától, mire az megverte és elkergette. A szegény gyermek éhesen, sirva csavargott az utcán, míg végre este a jószívű Ballához került. A kegyetlen mostoha ellen megindították a vizsgálatot.

Füldői levél versekben.

A hogy vettük, úgy adjuk az alábbi kedves sorokat és verseket, a melyekből a női lélek egyszerűsége, kedvessége tükröződik vissza.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Debreczeni leány vagyok. Atyám debreczeni iparos, s b. lapjának rendes olvasója, mint hü független ember. Az Ő jóvoltából töltök itt a Kárpáti fürdőbe egy pár hónapot. De képzeletem mindég ott lebeg szereteteim körül Debreczenben.

Ne vegye Tekintetes Szerkesztő Ur toladásnak, hogy fölkérem, miszerint a fürdőkben irt alábbi pár sor verseimnek, b. lapjában egy kis helyet kérek.

Püspök fürdő.

Itt állok egy szikla ormán egyedül,
Mindenfele csak a gyönyör vesz körül.
S e gyönyörben, még valamit keresek,
Hol vagytok tik? kiket én ugy szeretek.

Polyánna fürdő.

E rengeteg nagy hegy, egy kies völgyébe,
Elmerengve ülök, egy fenyő tövébe.
Körültem dal, zene, vigság merre kelek,
És én mégis, mégis, valamit keresek,
Hol vagytok tik? kiket én ugy szeretek.

Nagy Debreczen déli bábos rónája,
Ős magyarok, dicső hajduk hazája.
Képzeletem mindig ott van veletek
Ott vagytok tik, kiket én ugy szeretek.

Varga Erzsike.

Hösszerelmes — mint tolvaj.

Györszigetnek vasárnap óta kinos szencziója van. A néhány hét óta ott működő szintársulat egyik előkelő tagját, L. B.-t a csendőrség letartóztatta. Ezen intézkedés előzményei a következők:

Báró V. huszárhadnagy lovat akart Győrött vásárolni s nagyobb pénzüsszeggel jött be a városba. Szombaton este a györszigeti arénában volt, előadás után pedig színésztársaságban vacsorált s L. B., a társulat hösszerelmese maradt vele egész éjjel. Reggel a hadnagy arra a kellemetlen felfede-

zésre jutott, hogy tárczája, amelyben 440 korona készpénz, 3000 korona értékű papír és irományok voltak, ugyszintén arany órája, lánczczal együtt hiányzik. Jelentést tett a rendőrségnél és előadta, hogy egész éjjel kivel volt. Minthogy azonban L. B. Győrszigetben lakik, a rendőrség nem vállalkozott a nyomozásra. Annyit mégis megállapítottak, hogy károsult a késő éji órákban L. B.-vel a Kisfaludy kávéház előtt állt, egymással beszélgetve, miközben egy csomag esett a földre. A közelben állt rendőr látta ezt, oda ment, fölvette a csomagot, mely bankjegyekből állt s megkérdezte kié az? L. B. vette át a magáé gyanánt és el is tette. A rendőrségnél nyert felvilágosítás után V. br. egy önkéntessel és a csendőrséggel átment L. B.-hoz Győrszigetbe s kérdőre vonta. Kijelentette, hogy semmi bántódása sem lesz, ha meg is tévedett, akkor sem, ha a pénz már nincs meg, csak irományait adja elő. L. B. tiltakozott a vád ellen de Moguli csendőrőrmester megtalálta nála a báró zsebkendőjét, mire tovább kutatott és az ablakban levő virágcserep földjében megtalált egy tizest. A további kutatásnál 130 koronát találtak, melynek holszerzéséről L. B. felvilágosítást adni nem tudott. A rendőrség erre a boldogtalan színészt a község-házára vezette s ott volt felügyelet alatt tegnapelőtt délutánig. Minthogy L. B. a kérdőrevonás előtt néhány perczig a szobán kívül időzött, a kutatást kiterjesztik a ház félreeső helyeire is. Tegnap délután L. B.-et, ki tagadja hogy bűnös volna, átkísérték a kir. ügyészséghez. L. B. huszonegy év óta színész, intelligens ember, volt tartalékos hadnagy és jó színész. Könnyelműsége hajló, de ismerősei a gyanunak hiinni nem akarnak, bár bűnössége kétségbevonhatlan. A Győr város és Győrsziget közönsége feszült érdeklődéssel várja a kínos ügy további fejleményeit.

Rövid krónikák a XX-ik századból.

A kies Siófok község lakóit és fürdővendégeit szórakoztatja most ez az esemény, melyről írják:

A kofák emberemlékezet óta híres veszekedő némberek valának s amint a naponkint fölmerülő piaci események bizonyítják, manapság sem szűnt meg ez a nevezetes tulajdonságuk. Egy kosár francia báraczkon veszte össze: mind a ketten ráestek s meg akartak venni, de egyik se volt hajlandó a másikkal átengedni. No ez volt ám a szóharc! Minden elképzelhető durvaságot gyakorlatosságot egymáshoz vagdostak s végül, a mikor kifogyott a szótáruk, az egyik, hogy övé legyen az utolsó szó, nagy dühvel odavágta a másikkal:

— Ecetera!

Ez volt a legnagyobb sérelem. Panaszra ment az „ecetera”-val megsértett s a bíróságnál ezt mondotta:

— Mindennek elnevezett, ezt mind megbocsátottam volna neki, csak azt ne mondta volna, hogy — ecetera!

Egy újpesti lap után a következő amerikai izü hirt jelenti a P. Lloyd: Keglevich Albert gróf fehérenemű-tisztító-boltot nyitott Újpesten, az István-tér 5. szám alatt. Czimtáblájáról hiányzik a grófi cím, de körleveleit, amelyeket Újpest lakóinak küldött szó-

már így irta alá: Keglevich Róbert gróf. A gróf értesíti a nagyérdemű „közönséget” hogy mindenféle fehéreneműt, függőnyt, csipkét elvállal mosásra s főtőrekvése az, hogy a publikumot kielégítse pontos és jó kiszolgálásával.

A clevelandi Szabadság című amerikai magyar lap most érkezett számában tudósítást találunk a keesporti magyar templom ünnepéről. Három új harango szenteltek fel, a magyarság élénk részvételével. — A tudósítás elárulja, hogy az ünnep folyamán Sima Ferencz volt országgyűlési képviselő „közkívánatra hazafias beszédet mondott.” Sima Ferencz tehát Amerikában van, az ellene kiadott körözölevélnek tehát aligha lesz foganatja.

Bécsben törént, hogy néhai Reitz Ede alezredes, egykori laibachi vezérkari főnök özvegyét és fiát, Reitz Hermann volt főhadnagyot a rendőrség tegnap letartóztatta. Az elfogatásra az szolgáltatott okot, hogy az özvegy züllésnek indult fiával betört a távollévő szállásadónője szobájába és annak szekrényéből fehéreneműket, készpénztemelt el. A szoba berendezéséből is eltulajdonítottak egyet-mást így pl. egy varrógépet a zálogházba küldtek, Mikor a megkárosított Boldbergné hazaérkezett nyári tartózkodásából, följelentette Reitzné és fiát, a kiket azonnal letartóztattak. Az eltulajdonított tárgyak értéke alig 700 korona. A vádlottak azonban ezt az összeget sem képesek megtéríteni. Az özvegynek különben előkelő rokonsága van. Az eset a császárvárosban érthető feltűnést keltett.

Táncmulatság a konyári-fürdőn.

Beküldetett: Meghívó. Felerészben a debreczeni ev. ref. egyházmegye lelkészi és tanítói nyugdíja, felerészben a pocsaji ev. ref. egyház orgona-alapja javára 1901. aug. hó 18-án, a Konyári Sóstó-fürdőn rendezendő zártkörű táncmulatságra. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj 2 kor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A rendezőség nevében: Dávidházy János, Biber József, Fráter Barna, Dr. Móricz Ernő, Ritoók István, Mátyás József.

Részeg ember a vasuti váróteremben.

Mihálics István új fehértói dohányosnak dolga akadt Debreczenben. Dolgát elvégezve jól felöntött a garatra és hazafelé akarván utazni tegnap este 8 és 9 közt olyan garázda módon viselte magát a vasuti váróteremben, hogy a kapatos magyart a rendőrnek kellett lecsendesíteni. Természetesen a duhaj jelenet nagy feltűnést keltett az utasok között, pedig hát ez is egy századeleji kép volt a bepálinkázott magyar.

Debreczeni rövid hírek.

Beügyminiszteri rendelet érkezett a városi hatóságokhoz, a mely korlátozta a tulajdonosok labrakapott hangversenyeket és műkedvelői előadásokat és betiltja a vásári szerencsejátékokat, melyek a népet szípolozták. Ideje is volt a vásári kóklereket rendszabályozni. — **Elcsuszott a dinnyehéj** a sziv-utczában, Kiss András vidéki gazdálkodó. Labát kifizamította. Kocsin szállították Hosszu Pályiba. A dinnyehéjok utcán való eldobását szigorúan tilalmazni kell. — A **Hortobágytól-Szoboszlóra** vezető országutat az utóbbi nagy esőzés megromgálta. A szoboszlói polgármester átiratban kérte a debreczeni tanácsot az ut kijavítására. **A mérgezéssel vádolt** városi hajdu Szabó Imre tagadásban van. Feleségét a kórházban ápolják. A hajdu a mellett maradt, hogy ha mérgezésről szó lehet, akkor a felesége önmagát akarta megmérgezni, mert a nő

határtalanul féltékeny. — **Szerencsétlenség történt** a nagyerdőn. Böszörményi Gábor fiatal siheder szarkafészekért mászott fel a magas fára, de lezuhant. Sulyosan megsérült. Szülei Rákóczy utcai lakására szállították.

Nyilatkozat.

Magam már régebbi idő óta gyomorhurutban szenvedvén, melynek maláriás jellege van. csakis a szolyvai gyógyvizet használok, melynek kitünő hatásáról már meggyőződést szereztem.

Dr. Rosenberg Emil

Nyiregyháza.

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

TÁVIRATOK.

Sima Ferencz Amerikában.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, augusztus 7.

Az amerikában megjelenő magyar lapok írják, hogy Sima Ferencz alig pár napja érkezett oda és egy legutóbb megtartott ünnepélyen hazafias szónoklatot tartott nagyhatás mellett.

Szell a király előtt.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, augusztus 7.

Szell Kálmán Ischből Bécsbe utazott és kihallgatáson volt Ő felségénél. Mint beavatott körökben beszélik, ezen kihallgatás a választásokkal áll kapcsolatban. A képviselőház felosztásának időpontjára vonatkozólag is tett felterjesztést a kormányelnök.

Egy debreczeni vállalkozó pöre a vasut ellen.

(29,344 korona egy sérült utasnak.)

Hét év óta huzódó pör fejeződött be a szegedi kir. törvényszék előtt. A pört még 1894. évben indította meg egy debreczeni építész a magyar államvasutak ellen kártérítésért. A szegedi törvényszék hozta az első ítéletet a pörben, a mely végigjárta a felsőbb bíróságokat is. Most döntött a kir. kuria s a harmadfoku ítéletet ma hirdették meg a fölperes előtt. A kuria megerősítette a törvényszék ítéletét, a melylyel a vasutal szemben 29. 444 korona 40 fillér kártérítést ítelt meg a felperesnek.

Egy vasuti balesetből támadt a hosszú időre elnyult pör. Hirsch Miklós debreczeni építési vállalkozó 1894. évi december 1-én fél 4 órakor Szegedről Hódmezővásárhelyre utazott. Ebben az utjában érte őt komoly baleset.

Alig robogott ki Rókus állomásról a személyvonat, tiz percczel később egy mozdonyt indítottak el a személyvonat után. A mozdony Hódmezővásárhely alatt beerte a személyvonatot és a hajnali homályban nekifutott a személyvonatnak. A gép nagy erővel belecsapódott a személyvonatba s annak két legutolsó kocsiját darabokra zúzta.

A személyvonat utolsó előtti kocsijá-

ban utazott Hirsch Miklós vállalkozó, a ki az összeütközés alkalmával komoly, nagy sérüléseket szenvedett.

Hódmezővásárhely állomáson eszméletlenül szállították le a szerencsétlenül járt embert a vonatról s ápolás alá vették. A vállalkozó három hónapig maradt H.-M.-Vásárhelyen, amíg végre annyira felgyógyult, hogy tovább utazhatott Debreczenbe.

Az utas, a mikor fölépült, kártérítési pört indított a szegedi kir. polgári törvényszéknél a magyar vasutak ellen. Keresetében 161.176 korona 40 fillér kártérítés megítélését kérte. A törvényszék helyt is adott a keresetnek s kártérítés czimén 29.444 korona 20 fillért ítelt meg a vállalkozónak.

A fölperes fellebbezése folytán az ügy a kir. ítélőtábla elé került, amely megváltoztatta az elsőfoku ítéletet s magasabb összegben szabta meg a kártérítést. A kir. kuria azonban most az elsőfoku ítéletet erősítette meg.

A kir. kuria ítéletét Batta János kir. törvényszéki bíró most hirdette meg Hirsch Miklós debreczeni vállalkozó előtt, aki már el is utazott Szegedről Budapestre, hogy a magyar államvasutak igazgatóságánál fölvegye a neki kártérítés czimén megítelt tekintélyes összeget.

IRODALOM.

Honvédek sirjánál.

Irta és szavaltá aug. 2-án a honvédtemetőben: **Baja Mihály.**

Vegyük le a süvegünket,
Hajtsuk meg a lobogót!
Mondjunk el egy szabadságdalt
Honfiszivből fakadót.
Dallal men'ek a csatába,
Szabadsáért haltanak . . .
Dicső hősök szép virágit
Ők nyugosznak itt alatt!

Magyar ember jer esókold meg,
Ezt a hantot, e rögöt!
Oh ha széles e hazában
Nem lesz egyebb örököd,
Megmarad még drága kincsül
A letűnt múlt s a jövő:
Hol nyugosznak ősapáid:
Tied lesz a — temető.

Mit sirtok, hisz a hazáért
Halmi őh mi szép, dicső!
Hős nevének nem oltja
Fényvarázsát az idő.
Sirjaikra lelkes ifjak
Friss virágot ültetünk,
Porladozó csontjuk felett
Ujraépül nemzetünk.

Mit sirtok, mit suttoztok,
Hogy hej! hiába halltak ők!!
Szoigaságban, jármot huzva
Él a nép. mint azelőtt.
Meggyalazva ősi multja,
Vértanuit megvetik;
Czédarongyba öltöztetve
Ugy gunyolják, nevetik.

Hogy van itt egy átkos nemzet,
Régi adáz ellenünk.
Mely ha nyíltan szembeszállva
Fegyverrel nem bír velünk:

Besompolygva jóbarátként
Körülüli tüzhelyünk —
S ha elaluszunk orgyilokkal
Veri által kebelünk.

Mit sirtok, hogy hej. biába!
Nines már nekünk jó Apánk.
A ki tul a tengeren is
Őrző szemmel nézne ránk,
Ki honunk szent templomából
Kiüzné az idegent . . .
Ki még egyszer azt üzenné:
„Elfogyott a regiment!”

Altassátok szívetek még.
Nines még itt a pillanat!
Hadd csörgessék még felettünk
A kegyetlen lánczokat
Mig egyszer csak messzehangzón
Megszólal a kürt szava:
Talpra magyar! itt az idő,
Az utolsó nagy esata!

S a kik itten porladoznak
Meghallják a harczi zajt,
Föltámadnak! s régi tüzszel
Mennek a csatába majd.
S a vének kik megharczóltak
Ötven évvel ezelőtt.
Felkötik a régi kardot,
Nyervén ismét új erőt!

Főlesapunk mi is, mi ifjak!
S ez a három szent sereg.
Az öröklét koszoruját
Nagydicsőn ez vijja meg.
Megvijjuk az eget földet,
Meg az egész világot!
Zászlainkra angyal sereg
Hint koszorut, virágot;

Törve zuzva ellenünket,
Villogtatva kardvasat . . .
Majd kitölti hősi sergünk
Ezredéves bosszuját!
Föl az Isten trónusáig!
. . . Ott, csak ott hull le a kar, —
Hallván az Úr ajakáról:
Boldoguljon a magyar!”

Akkor újra lelkesülve
Zeng a róna, völgy, halom.
Boldogságtól ittasulva
Szállva száll a fuvalom,
Ezredéves bús telünkért
Örök tavasz lesz a bér,
Hervadhatlan, örökifju
Homlokunkon a babér.

Akkor a kik feltámadtak
Visszatérnek majd megint.
Akkor sirjunk, pazaroljuk
Sirjaikra könnyeink.
Titeket is ősz vitézek
Drága földünk bétakar,
Nyugodhattok, pihenhetek:
Boldogul már a magyar,

Fejeteknek lent a sirban
Szabad föld lesz vánkosa.
Csöndes, édes álmodástok
Nem zavarjuk már soha.
Hogyha néha kis madárka
Száll hozzátok s énekel:
Az is csak a magyar nemzet
Boldogságát zengi el.

Magyar ember! Jer esókold meg
Ezt a hantot, e rögöt.
Oh mert széles e hazában
Ninesen egyebb örököd.
De a sirból honszerelmük
Főlesap, mint az Aetna-láng . . .
S régi fényed, szabadságod,
Visszavijja őshazánk!

Gazdasági levelek.

(Lehet-e a csalamadé a buzának az előveteménye?)

A sikeres gazdálkodásnak egyik előfeltétele az, hogy különböző kulturnövényeink a lehető legokoszerűbb sorrendben kövessék egymást, vagyis hogy minden egyes növény megtalálja igényeinek kielégítését úgy a talaj előkészítés, mint az elegendő mennyiségű tápanyag felvétel lehetősége tekintetében. Ha a buzát mint kulturnövényeink egyik legismertebb s legnagyobb jelentőséggel bíró nemét e tekintetben vizsgálat alá vesszük, úgy azon meggyőződésre jutnánk, hogy nem mindenütt tesznek eleget a most jelzett követelménynek s hogy ennek következményeként nem is nyernek olyan termést, mint aminőt nyerni lehetne. Csak egy dolgot akarunk e sorokban felemlíteni, nevezetesen a buzának a csalamadé utáni elhelyezését. Jól tudjuk mindannyian, hogy a csalamadé nagymennyiségű takarmányt produkál s hogy épen ezért a földet erősen kiszorolja, az is ismeretes, hogy a föld víztartalmát is nagyon igénybe veszi s hogy késő letakarítása miatt csak egy szántást, tehát a buza igényeinek meg nem felelő talajelőkészítést tesz lehetővé; s mindezek dacára vetik a buzát a csalamadé után.

Önként felmerül tehát a kérdés, vajjon megengedhető-e ez eljárás oekonomiai szempontból vagy sem? Ha a buza kiált, gyenge táperejű földbe kerül csalamadé után, s ha a csalamadé t későn vetjük el és későn kaszáljuk le, — akkor határozottan helytelen az a beosztás; ha ellenben a csalamadé jó erőben lévő, frissen trágyázott földre kerül, s ha korai letakarítása a tarló idejekoráni s mély alábotatását s ez által a növény és a gyökér maradványok gyors elkorhadását teszi lehetővé, akkor nincs okunk kételkedni az iránt, hogy a buza termésünk sikere kérdésessé váljon. Az eljárásnál ügyelni kell azonban a következőkre: esetleges eső után a föld megboronálandó a nedvesség konzerválása czéljából; a vetőszántás közepmélyen eszközlendő s ugyanakkor holdanként 150 kg. szuperfoszfát hintendő el; a vetés befejeztével pedig a buza tábla gyűrűs hengerrel lehengerezendő.

(A répa fejtrágyázása.)

Fejtrágyázás alatt értjük a trágyázás azon módját, a midőn a trágyát a már elvetett és kikelt veteményre alkalmazzuk.

A fejtrágyázásnál a nitrogén tartalmu chilisalétronnak van számbavehető jelensége. A salétrom azonban a répa minőségére könnyen hátrányosan hat, miért is alkalmazásával elővigyazatosoknak kell lennünk. E hátrányos hatás származhatik a salétrom mennyiségének helytelen kiszabása vagy az elszórás idejének és módjának nem megfelelő megválasztása következtében.

Tekintve azon körülményt, hogy a fejtrágyázás elsősorban a gyengén fejlődő növényzet felsegítését czélozza, azt mondhatnók, hogy a salétromot jó bőven kell alkalmaznunk, ha czélt akarunk elérni, mivel azonban a cukor képződésben a salétrom nagyobb mennyiségben alkalmazva hátrányos leend, egy bizonyos mértékben tul haladva hibát követünk el. Erre vonatkozólag az idevágó kísérletek azt mntatták, hogy kat, holdanként 50—80 kg. salétromot számítva és az 100—150 kg. foszforsavtartalmu trágyával ellensúlyozva, jó eredményre jutunk. A foszforsavtartalmu trágyanemek hatása a répa minőségére szembetűnően jó, az együttes alkalmazás tehát kétszeresen okadatolva van, s a mi magyar czukorgyáraink nagy része nem is engedi meg a salétrom alkalmazását nagyobb mértékben foszfor trágya hozzáadása nélkül.

CSARNOK. Nagy Napoleon császár katonája.

(Eckmann-Chatriantól.)

Fordította: **Ifjabb Móríc Pál.** 18.

Még az inget is levettették velem. A Werner zsandár huzta le. Aztán egy vizsgál-gattak körül. A viczispán ur szólt közbe legelőbb:

— Ez osztán a legény. Egészséges, mint a makk.

A guta környékezett, oly dühbe hozott ez a szó. Mindamellet udvariasan feleltem neki.

— Csakhogy sántitok alispán ur kérem!

Az orvosok most jobban szemügyre vettek és a kórházi törzsorvos, akivel a parancsnok ur előzőleg kétségtelenül beszélt az érdekemben, így nyilatkozott.

— A bizony! a balláb egy kissé kur-lább!

— Ah! szólt a másik, de másként meg erős! És a mellemre tette a kezét. A mellkas képződés jó. Köhögjön csak egy kicsit.

Ahogy tölem telt, köhögtem is. De más megjegyzést nem tett reá, minthogy a mellem valóban egészséges. És hogy még ő figyelmeztette a többieket:

— Nézzék! Ez aztán az egészséges szín! Ez aztán a jövéru fiu.

Most már láttam, hogy ha nem szólok, hát bevesznek, azért is közbeszóltam: Igen! mert eczetet ittam.

— Ah, felelte az orvos, ez csak azt bizonyítja, hogy ön kitünő jó gyomru, ha a gyomra még az eczetet is megemészti.

— De hiszen sántitok, kiáltam kétségbeesetten.

— Ah! Fiatalember, sohse gyötörje magát, szólt újból az idegen katona orvos. Felelek én az ön lábaért.

Most a polgármester ur is közbe szólt:

Már pedig ez a fiatalember születése óta sánta. Az egész Pfalzburg ilyenek ismeri.

— Igen, ennek a fiatal embernek a ballába tényleg rövidebb, véleményezte a kórházi törzsorvos is. Ez pedig már szabaddulási ok.

És a jó polgármester ur is újból pártomra kelt:

— Ez a ficzkó ugyan nem gyalogol messzire, kidől mindjárt a másik nap.

Az első izgaga katona-orvos elhallgatott. És én már azt hittem, hogy kimenekültem a háborúból, amidőn egyszerre csak az alispán ur fogott kérdőre:

— Ön az a Bertha József?

— Én alispán ur, feleltem.

— No akkor rendbe vagyunk, hallgassák csak uraim, szólt, a belsősebéből előkeresvén egy levelet. Olvasni kezdte. Ebben a levélben az volt leírva, hogy én valami hat hónapja arra fogadtam, miszerint Czabernig gyorsabban megjáróm az utat oda és vissza, mint Pinnacle. És hogy meg is nyertem a fogadást, mert három órán belül megjártam ezt az utat.

Szerencsétlenségemre ez igaz is volt! Az a gaz Pinnacle addig csufolt, hogy így sánta, úgy sánta, amíg egyszer dühömben fogadtam vele. És mivel az egész város beszélt erről a fogadról, így most már le sem tagadhattam, sőt első zavaromban azonnal beismertem, amire az első orvos csak annyit mondott:

— Lássá! Ez eldönti a kérdést. Csak öltözzön fel! Majd pedig a titkárnak azt kiáltotta oda:

— A szolgálatra alkalmas.

Iszonyu kétségbeesetten öltözködtem. Most Werner zsandár másik legényt szólított be. De én már nem ügyeltem semmire... Még a kabátomat is úgy adták reám. Magam se tudtam, hogy mint jutottam ki, de egyszer csak kint szédelegtem a lépcsőn. És ha Gretel néni át nem ölel, már le is buktam volna. Katicza kérdezett de én csak sóhajtoztam. És a hátulsó ajtón így jutottunk ki a kis piacra. Úgy sirtam, mint a gyermek és Katicza velem együtt zokogott. Az áruccsarnok homályosabb bol-tive alatt megállottunk és összeöleleztünk. Gretel néni szitkozódva kiabálta mély felindulásában:

— Jaj! Azok a gazemberek... Már elviszik a bénákat, a nyomorékokat is. Elhuzdolnak már mindekit. Bárha elvinnének már minket asszonyokat is.

A nép már csoportosulni kezdett körül-tünk. Szepel a mészáros csillapította a nént.

— Az Istenért Gretel anyó, ne kiabáljon. Hallgasson már ha kérem... Mert még megéri, hogy becsukják.

— Bánom is én, ha becsuknak is, kiáltá a néni. Akár agyon is üthetnek. De már csak kimondom, hogy ti vagytok az okai, ti gyáva férfiak, ennek a sok istentelen zsarnokoskodásnak.

Azonban a lármára elősietett rendőrt nem vártuk be, hanem siránkozva hazafelé indultunk. Amerre csak mentünk, mindenfelé azt beszélték az emberek láttunkra:

— No itt is egy. Ez is bizonyosan elmasirozik.

Gulden ur tudván, hogy a sorozásra Gretel néni és Katicza is bejönnek, hozzá készült a délebédhez. Az „arany báránnyól“ egész sült libát hozatott meg a tetejébe két palaczk finomabb elzászi bort. Bizonyosra vette, hogy elbocsátanak. Azonban látva a mi nagy szomorúságunkat, egész elámult.

— No mi az? kérdé, miközben selyem sipkáját a tarkójára szoritotta. és a kíváncsiságtól a szeme is felmeredt.

Felzokogván, lerogytam a nagy karo székbe. Katicza pedig mellem ült, körülölelte a nyakamat és úgy sirt.

Gretel néni szolgált magyarázattal:

— Hát ezek a gazemberek nem beveték a Jóskát is.

— Lehetetlen, szólt Gulden ur.

— Hogy még azt is megkellett érni, sopánkodott a néni, oh micsoda gazság. Micsoda aljas nép ez. És mind jobban belütesedett a szóba. Hát soha sem lesz már többé revolúció? Hát mindig csak ezek a rablók uraskodnak már?

(Folyt. köv.)

Nyilttér.

Selymet csak első osztályú

gyártmányt tessék venni méter vagy vég-számra a legolcsóbb nagybani árakban.

Magánfeleknek postadíj és vámmentes szétküldés. Rendkívül nagy választék a legújabb mintákból. fehér, fekete vagy színes fajokban. Ezernyi elismerő levelek. Minták bérmentve. Sveicha kétszeres levélbélyeg szükséges. 2-5.

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweic.)

kir. udv. szállítók.

Tisztelet annak, akit megillet!

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neuhirshenben, Bécs mellett, a következőket írják Altonából 1897. évi aug. hó 11-iki ke-lettel:

Immár 70 éves vagyok és 10 év óta csont izületi rheuma és hámorroid-csomó miatt szenvedtem, de segítséget nem lelhettem. Csú-pán az ön Wilhelm féle antiarthritikus és antirheumatikus vértisztító theája volt képes ba-jomtól 3 hét alatt teljesen megszabadítani. Ezért önnek és a grófnőnek, kinek nyilatkozatát a lapokban olvastam, legjobb köszönetemet fejezem ki.

Legmélyebb tisztelettel

Anckermann Kristóf,
magánzó.

Altona Hamhurg mellett Reichenstrasse 6.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszer-tárban. 1.

Ebesi ártézi viz a legjobb legegésze-sebb üdítő ital. Kapható minden fűszer üzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő-r a k t á r: Piacz-u. 7. sz.

Tanulóul jó családból való fiu felvétetik.

Női kalap készítésben, ügyes el-adásban jártas leány alkalmazást nyer Rózsa Lajos női divat-üzletében Debreczen, kistemplom bazár.

Kitünő faj és csak érett

csemegeszőlőt

ajánl e hó közepétől

Sétakerti csemegeszőlő telepéről

Kardos László.

Értekezhetni Kossuth-utca 9.,

a telep megtekinthető Simonyi-ut 11.

Termés 300 mm. körül. Telefon 113.

„Hortobágy“ gőzmalom

DEBRECZEN

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy itt helyben a **Mester-utcán** levő u. n. „Hungária“ malmot, (régebben Parragh malom) megvettük és azt

„Hortobágy“ gőzmalom

ezég alatt üzembe hoztuk.

Malmunkat, egészen ujonnan átalakítva, a legjobb műszaki szerkezetekkel ellátva, akként rendeztük be, hogy, úgy a **műőrlés**, mint a **sima őrlés** és **darálás** körüli legnagyobb igényeknek teljesen megfelelő legyen.

Buzaszükségletünk beszerzésénél bármilyen mennyiséget, mindenkor a legmagasabb napi árban vásárolunk és igyekezni fogunk, hogy pontos, lelkiismeretes kiszolgálással a n. é. közönség nagyrabecsült bizalmára magunkat érdemessé tegyük.

Tisztelettel

„Hortobágy“ gőzmalom
Auficht Alajos és Vilmos.

Új kézmű- és rövidáru üzlet.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy a helybeli piacon évek óta fennálló és jó hírnevű **Erdei Mihály**-féle bolthelyiséget (Piacz-utca, Bika szállóval szemben) kibéreltem és ott f. évi augusztus hó 1-től

kézmű- és rövidáru-üzletet

rendezek be.

Midőn megemlítem, hogy **Benyáts Emil** ur üzletében 10 évi működése alatt alkalmas volt a n. é. közönség izlését és kívánalmait kitapasztalni, azon reményemnek adok kifejezést, hogy ezt párosítva előnyös összeköttetéseimmel, igényét teljesen kielégíthetem s legfőbb törekvésem lesz, kitartó szorgalom és előzékeny kiszolgálás által a n. é. közönség bizalmát megnyerni

Kérve becses pártfogását, tisztelettel:

Zengevald Géza

Debreczen, Piacz-utca 14., Bika szállóval szemben.

Vásárokat látogató

és házalóknak!

Kiabáló gummifujók, gömbölyű és hosszúak, ördögkolbász, gigerli és **szivarfujók** minden színben. **Elefántormány**, madárhanggal. **Fülemüle fuvola** meglepően madárhangot utánoz. **Szaladó fénylő egerek**. **Repülő gumi kolbász** (nagy hecz.) — **Hasmenő gigerlik**, hashajtó pilulákkal. Ezenkívül mindenféle legújabb játékok és mulattató cikkek a legjobb minőségben kapható

M. HACKER'S SÖHNE.

Bécs VII. Neubaugasse 20.

nagybani árukereskedésében, utánvétel mellett, csakis megelőzőleg beküldött foglaló ellen. Pontos és szolid kiszolgálás. Mustraküldet 1 kor.

1049/1901. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 1999/1901. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Bayer és Bauernnebel kassai czég részére Löwy Ignác pecze-szöllősi czégtől 780 kor. tőke, ennek 1899. évi december hó 31 napjától számítandó 5 százalékos kamatai és eddig összesen 131 kor. 72 fillér perköltség erejéig 1901. évi április hó 30-án biróilag lefoglalt és 633 koronára becsült üres hordók, dugaszoló gépek, sörös ládak- és üvegekből álló ingóságok **1901. évi augusztus hó 16-án délután 3 órakor** kezdetét veendő és Debreczenben, Homokkertsor-utcán 321 sz. a. háznál megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Debreczen, 1901. évi augusztus hó 2-án.

Török Péter

bir. kiküldött.

5266/1901.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi miszerint a város tulajdonát képező következő földbirtokok u. m.

1. A Barcsay-féle házutáni 7 hold 650□-öl területű ondódi szántó-föld az 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.
2. A varga kert melletti 21 hold 1275□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1904. október 1-ig terjedő 3 évre.

3. A téglás kert északi oldala és a vasut közt fekvő 26 hold 1208□ öl föld a f. 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

4. A posta kert melletti 18 hold 300□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

5. A boldogfalvai kert és a m.-pécsi ut közt fekvő 36 hold luczernás föld az 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

6. A város telkei után a felosztott belső közlegelőből kiadott s az apafa erdőtől sziki gyakori bérlet határáig terjedő 441 hold és 26□-öl ujosztású föld az 1901. évi november hó 1-től 1907. évi november hó 1-ig terjedő 6 évre.

7. A sintér telep hátamegetti homok hordásos föld az 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

8. A Hatvan-utcai temető északi oldala és a mester-utcai sorompó mellett fekvő 1¹/₃ hold föld a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

9. A salétrom laktanya hátamegett fekvő 5 hold legelő a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

10. A józsa kert és a nagyerdő közt fekvő s az 1661. sorszámú ház után kiosztott Holsy Arnold-féle 2 és ²⁶⁹²/₁₀₀₀₀ osztályozott hold ujosztású föld az 1901. évi október hó 1-től az 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

11. A Várad utcai cigánysor végén sertés vásártérre vezető ut jobb oldalán fekvő eddig is faraktárnak használt 1200□-öl terület a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

12. A várad utcai sorompónál a fehértemplomi állami ut bal oldalán fekvő s az iratok közt levő vázlaton A. B. D. betűkkel jelölt 1200□-öl terület a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

13. A séta kert végében fekvő 1118□-öl majorsági föld az 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

14. Az ispotály apostól a Miklós-utcai régi sorompó házig a H.-Szoszoboszló ut mentén elvonuló bekerítetlen, más árokkal el nem különített, tehát szabadon levő területek a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

15. Az új lovassági laktanyával szemben a hadházi ut jobb oldalán fekvő s Hegedüs Isvántól és nejétől kisajátított majorsági föld, illetve major a f. 1901. évi október hó 1-től 1902. évi október hó 1-ig terjedő 1 évre.

16. Az új lovassági laktanyával szemben a hadházi ut jobb oldalán fekvő s Juhász Józsefné Gombos Juliánától kisajátított majorsági föld illetve major a f. 1901. évi október 1-től 1902. évi október 1-ig terjedő 1 évre.

17. Az államvasuti pályaudvar mellett fekvő I. II. III. és IV. számú faraktári helyek azon területekkel, melyek a mellékelt vázlatbaa kitüntetve vannak 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

18. A m.-pécsi ut melletti 12 hold 411□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

19. A csödörös esperes kert melletti 120 hold 185□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

20. A Tamássy-féle b.-guti kaszáló az 1901. évi október 1-től, 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre,

a folyó évi augusztus hó 28-án délelőtt 9 órakor a városháza nagy termében megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adni fognak, a mely árverésre az árverezni szándékozók azon értesítéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők s a kikiáltási ár 10% árverezni szándékozók által az árverés foganatosításával megbizottak kezeihez készpénzben fizetendő.

Kelt Debreczen, 1901. július 29-én.

A városi tanács.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.